

Veelgestelde vragen en antwoorden

Over de opvang en begeleiding voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv)

Amv zijn alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Bij binnenkomst in Nederland worden zij niet begeleid door ouders of voogd. Het zijn jongens en meisjes die gevlucht zijn uit hun land en alleen, onder begeleiding van 'vreemde' volwassenen en/of met jongere broertjes, zusjes, neefjes of nichtjes in Nederland aankomen en hier asiel aanvragen.

COA amv

1. Wat is het COA?

Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) zorgt voor de opvang van asielzoekers in Nederland tijdens de asielpcedure. Dit houdt in dat het COA zorgt voor huisvesting vanaf het moment dat de asielzoeker asiel aanvraagt in Nederland, tot aan het moment dat de asielzoeker Nederland moet verlaten of een verblijfsvergunning krijgt.

2. Welke doelgroep wordt opgevangen?

Op amv-locaties vangen we alleenstaande minderjarige vreemdelingen op. Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) zijn asielzoekers tussen de 13 tot en met 17 die bij binnenkomst in Nederland niet werden begeleid door een ouder of een meerderjarige bloed- of aanverwant. Ze komen alleen of samen met andere kinderen of 'vreemde' volwassenen naar Nederland en vragen hier asiel aan. Deze jongeren krijgen in Nederland een voogd van Stichting Nidos.

3. Hoelang blijven ze?

Alleenstaande jongeren die een verblijfsvergunning hebben ontvangen, stromen uit naar een kleinschalige opvang van Nidos in de gemeente. Amv-ers die een negatieve beschikking hebben ontvangen blijven tot terugkeer naar het land van herkomst (of elders), of tot hun 18e bij het COA. Op een proces opvang locatie (poa) verblijven jongeren totdat ze door hun asielpcedure heen zijn. In het algemeen verblijven alleenstaande jongeren 1 tot 3 jaar in opvang. Het kan voorkomen dat de periode die de asielpcedure in beslag neemt langer duurt dan normaal, hierdoor verblijven amv, die nog in procedure

zitten, langer in de COA-opvang. Ook kan het voorkomen dat Nidos onvoldoende opvangbedden beschikbaar heeft voor de vergunninghouders, waardoor die groep niet direct door kan stromen.

4. Hoe werkt een amv-opvang in de praktijk?

In de opvang biedt het COA individuele begeleiding, vrijetijdsactiviteiten en 24-uurs-toezicht. De begeleiding wordt gedaan door COA-personeel dat 24 uur per dag de jongeren begeleid. Alle kinderen hebben een mentor van het COA en vallen onder de voogdij van stichting Nidos. De jongeren mogen niet meer of minder dan jongeren die thuis in een gewone gezinssituatie wonen. De mentor werkt samen met de jongere aan zijn/haar competenties, leert wat de verantwoordelijkheden zijn, en spreekt bijv. over de Nederlandse cultuur en normen en waarden. Het COA stimuleert de jongeren om zo veel mogelijk deel te nemen aan activiteiten in de wijk. Het COA nodigt de buurtbewoners dan ook uit om de bewoners van de amv-locatie te betrekken bij activiteiten.

5. Zijn er speciale programma's voor deze jongeren?

Mentoren begeleiden de jongeren bij hun ontwikkeling naar zelfredzaamheid en volwassenheid. Ze bereiden hen voor op hun toekomst in Nederland of het land van herkomst. Dit is echt op maat. Het kan bijvoorbeeld gaan over zelfzorg en hygiëne en omgangsregels. Dit doen ze door samen de huidige vaardigheden in kaart te brengen, ontwikkeldoelen te formuleren en deze om te zetten in een begeleidingsplan. De doelen stemmen ze af met de Nidos-jeugdbeschermmer. De jongeren werken onder begeleiding van hun mentor aan de doelen en kunnen zo hun zelfstandigheid vergroten. Het COA toetst regelmatig of de jongeren zich veilig voelen, want alleen

dan kunnen zij zich goed ontwikkelen. Qua dagbesteding zullen er naast onderwijs ook educatieve (bijvoorbeeld OV-training, verkeerslessen, kooklessen, voorlichtingen, seksuele hygiëne, dag en nacht ritme, infectieziektes, et cetera) en recreatieve activiteiten aangeboden worden. De activiteiten worden door de mentoren georganiseerd, al dan niet in samenwerking met organisaties in de omgeving en/of vrijwilligers.

Procedure

6. Hoe lang duurt hun asielprocedure?

De duur van de asielprocedure wisselt per periode. Door verhoogde instroom én krapte bij de IND is deze de afgelopen periode helaas opgelopen, ook voor amv. Deze kan nu wel een jaar in beslag nemen. In deze fase worden de jongeren opgevangen in een proces opvanglocatie (poa). Na afronding van de procedure verhuizen de jongeren naar een kleinschalige opvang in het land. Afhankelijk van de uitkomst van de asielprocedure is dit een kleinschalige opvang bij Nidos (als kinderen/jongeren een verblijfsvergunning krijgen) of bij het COA (als hun asielprocedure verlengd wordt of hun verblijfsvergunning afgewezen wordt).

7. Hebben deze jongeren een verblijfsvergunning?

De jongeren hebben (nog) geen verblijfsvergunning. Nederland mag kinderen niet terugsturen zolang ze minderjarig zijn en er geen adequate opvang is in het land van herkomst. Daarom krijgen ze hier opvang, onderwijs en begeleiding gericht op hun toekomst in of buiten Nederland.

8. Waarom worden er geen jongeren met een verblijfsvergunning opgevangen?

Het COA is verantwoordelijk voor de opvang van alleenstaande vreemdelingen zonder vergunning. Zodra de jongeren een (voorlopige) verblijfsvergunning ontvangen, verhuizen zij naar een opvanglocatie van het Nidos.

Herkomst

9. Waar komen deze kinderen vandaan?

Welke nationaliteiten hebben ze?

Op dit moment hoofdzakelijk uit Syrië, Jemen, en Eritrea.

10. Wat hebben ze meegemaakt?

Veel jongeren hebben al een lange reis achter de rug voor zij aankomen in Nederland. Onderweg kunnen zij van alles meegemaakt hebben. Ook was de situatie in het

land van herkomst vaak moeilijk, wat van grote invloed kan zijn op de jongeren. Dat ze eventueel traumatische ervaringen hebben meegemaakt wil overigens niet zeggen dat ze allemaal getraumatiseerd zijn. Wij zien vaak een ontzettende veerkracht bij deze jongeren

11. Zijn het kindsoldaten?

Voor zover wij nu weten niet. De IND doet onderzoek naar de identiteit en achtergrond van de jongeren.

12. Zijn het mensen uit zogenaemde veilige landen?

Amv die de asielprocedure nog moeten doorlopen verblijven bij het COA. Dit zijn jongeren afkomstig uit allerlei landen van. Op <https://www.coa.nl/nl/lijst/personen-de-opvang-van-het-coa> zijn de actuele bezettingscijfers van de amv-opvang te vinden.

Veiligheid en overlast

13. Hoe is de veiligheid rond de locatie geregeld?

Het COA is verantwoordelijk voor de veiligheid op de locatie. Dit doet de organisatie in samenwerking met de beveiligingsorganisatie Trigion. Medewerkers van het COA en/of van Trigion zijn 24 uur per dag, 7 dagen in de week aanwezig op de locatie. Waar nodig is er contact tussen het COA en de politie. De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid in de gemeente. De jongeren krijgen begeleiding en voorlichting over onderwerpen zoals veiligheid.

14. Waar moet ik mij melden bij geluidsoverlast of andere vormen van overlast?

De contactgegevens van de locatie worden bekend gemaakt als de locatie voor instroom opengaat: er komt een e-mailadres en een 06-nummer beschikbaar waarop meldingen kunnen worden doorgegeven.

15. Wat gebeurt er met jongeren die grensoverschrijdend gedrag vertonen?

De kinderen/jongeren waar we het over hebben, zitten in de puberleeftijd. Uit de aard van die leeftijdsfase ontwikkelen ze hun eigen identiteit en als onderdeel daarvan verkennen ze - net als andere pubers - hun grenzen, die van hun omgeving en die van hun toezichthouders. Tot zover zijn deze jonge asielzoekers niet anders dan andere jongeren. Zij hebben doorgaans wel al meer 'bagage'. Ze hebben vaak onder moeilijke omstandigheden hun vertrouwde omgeving, vrienden en familie verlaten, hebben onderweg veel meegemaakt en moeten vervolgens alleen in een

nieuw land met een andere cultuur en andere normen en waarden zien te aarden.

De combinatie, hun levensfase en wat zij hebben meegemaakt, zorgen wel eens voor emotionele reacties die soms gepaard gaan met grensoverschrijdend gedrag. Desondanks is het op de locatie meestal rustig. Dit komt enerzijds doordat medewerkers van het COA erop getraind zijn om bij deze groep grenzen te stellen en de jongeren tot rust en tot zichzelf te laten komen. En anderzijds door de goede samenwerking, onder meer in structurele periodieke overleggen, tussen alle betrokken partijen, zoals gemeente, COA, Nidos en politie. Hierdoor kunnen signalen vroegtijdig worden opgepikt en kunnen waar nodig tijdig interventies plaats vinden.

Het COA heeft voor grensoverschrijdend gedrag instrumenten ontwikkeld die medewerkers mogelijkheden geven om tijdig in te grijpen bij zorgsignalen. Deze variëren van het trainen van medewerkers in omgaan met bepaald gedrag tot het inzetten van interculturele mediators en plaatsen van jongeren in alternatieve opvangvormen. Het meeste grensoverschrijdend gedrag wordt zichtbaar in de woongroep, als er irritaties of ruzies tussen jongeren onderling zijn of discussies met de begeleiders. Bij overlast buiten de locatie worden, indien nodig, straatcoaches of de politie ingeschakeld zoals dat ook zou gebeuren bij overlast door Nederlandse jongeren. Bij de komst van een nieuwe locatie is er nauw contact met de gemeente en politie om afspraken te maken.

Begeleiding

16. Hoe ziet de begeleiding op de locatie eruit?

Er is 24-uurs-begeleiding op de locatie door meerdere mentoren van het COA. Daarnaast heeft elke jongere een jeugdbeschermer van voogdijstichting Nidos. Het team dat de jongeren begeleidt bestaat uit agogisch opgeleid personeel.

17. Tot hoe laat kunnen de jongeren naar buiten?

De jongeren zijn vrij om het terrein op en af te kunnen. Het COA stuurt er wel op aan dat jongeren tijdig binnen zijn en maakt hier afspraken over met hen. In de huisregels staat dat het rustig moet zijn tussen 22.00 en 08.00 uur. De huisregels hebben betrekking op de regels binnen de opvanglocatie. Als er signalen zijn dat jongeren zonder opgaaf van reden op latere tijden het terrein

verlaten of binnen komen, leidt dat tot een gesprek met de medewerkers.

18. Mogen de jongeren het terrein verlaten?

Ja, de jongeren mogen het terrein verlaten. Ze moeten zich wel houden aan de huisregels van het COA en de normale omgangsvormen, wetten en gewoonten die in Nederland gelden. De begeleiding ziet hier op toe en spreekt de jongeren aan op afwijkend gedrag.

19. Deze jongeren komen zonder ouders naar Nederland. Wie neemt dan de verantwoordelijkheid voor de jongeren?

Elke minderjarige vluchteling die zonder ouders in Nederland asiel aanvraagt, krijgt via Stichting Nidos een voogd toegewezen als wettelijk vertegenwoordiger. Op locatie hebben alle jongeren ook een mentor.

School

20. Gaan ze naar school en zo ja, waar? En is er genoeg te doen voor de jongeren zodat zij zich niet gaan vervelen?

Net als elke andere jongere in Nederland, moeten deze jongeren naar school. Van 5 tot 16 jaar geldt er de leerplicht en van 16 tot 18 jaar geldt er een kwalificatieplicht. Volgens internationale wetgeving moeten kinderen binnen drie maanden (het liefst zo snel mogelijk) na de asielaanvraag toegang tot onderwijs krijgen.

De meeste jongeren gaan naar de ISK (internationale schakelklas). Op het moment dat hun Nederlands goed genoeg is, volgen zij regulier onderwijs. Jongeren zijn verder zelf verantwoordelijk voor het doen van boodschappen, koken en schoonhouden van hun leefomgeving en doen dit (zo nodig) met begeleiding van de amv-medewerkers. In de avond kunnen ze activiteiten (al dan niet georganiseerd) ondernemen. Dit kan zijn tv kijken, sporten, internetten, creatieve activiteiten georganiseerd door medewerkers of andere organisaties et cetera. Voor een groot deel is het vergelijkbaar met wat pubers doen in een Nederlands gezin.

21. Hebben jullie nog onderwijzers nodig?

De gemeente is verantwoordelijk voor het regelen van onderwijs (ISK). Het kan zijn dat wanneer het onderwijs nog niet meteen geregeld kan worden, het COA een oproep doet voor vrijwilligers voor het lesgeven in basaal Nederlands.

Algemeen

22. Krijgen de jongeren zakgeld?

Ja, ze krijgen vanuit het Rijk leefgeld. Van dat leefgeld moeten zij alles wat ze nodig hebben zelf aanschaffen. Het is geld voor kleding, eten, etc.

23. Komt er een klankbordgroep voor omwonenden?

Dit is wel wenselijk zodat wij, COA, goede afstemming kunnen houden met gemeente en de buurt.

Het COA richt een omwonendencommissie op, waarin (een vertegenwoordiging van) de buurt, de wijkagent, de gemeente, winkeliersvereniging en dergelijke zitting hebben.

24. Komt er nu extra druk op de zorgvoorzieningen in onze kernen?

Asielzoekers maken voor hun gezondheidszorg gebruik van de organisatie GezondheidsZorg Asielzoekers (GZA) die aanwezig is op alle asielzoekerscentra. Deze dienst heeft eigen verpleegkundigen en artsen en staat in nauw contact met de GGD en lokale huisartsenposten. Ook de jongeren maken hiervan gebruik.

25. Mogen deze bewoners ook bezoek ontvangen?

Ja, ze mogen bezoek ontvangen. Het COA kent een bezoekersregeling.

26. Mogen mijn kinderen met deze jongeren omgaan? Mogen ze bij ons thuis komen? Moet ik dan ergens rekening mee houden?

Ja, ze mogen gewoon met anderen omgaan. Leuk zelfs! Ook mogen ze bij u thuis komen. Overnachten alleen met toestemming.

Meehelpen

27. Kan ik ook helpen bij de opvang?

In opvanglocaties voor vluchtelingen zijn veel vrijwilligers actief. Ook buiten opvanglocaties zetten mensen zich belangeloos in voor vluchtelingen. Met eigen initiatieven of vanuit organisaties en bedrijven. Bijvoorbeeld kookles, taallessen, workshops, sportactiviteiten, creatieve activiteiten. Daar is het COA erg blij mee. Ook de jongeren zelf kunnen vrijwilligerswerk op zich nemen in de buurt of wijk.

28. Ik heb kleding en goederen over. Kan ik deze ook brengen?

Het COA heeft helaas geen gelegenheid tot het sorteren en distribueren van kleding en goederen op een tijdelijke opvanglocatie. U kunt kleding en goederen het beste brengen naar reguliere inzamelpunten, zoals van het Leger des Heils.

Mochten er kleding of goederen nodig zijn voor de jongeren op locatie, dan maakt het COA gebruik van reguliere inzamelpunten met verschillende organisaties. U leest meer hierover op de website van het COA:

<https://www.coa.nl/nl/vrijwilligerswerk-en-donaties>

29. Vrijwilligerswerk en donaties

In en rondom azc's zijn veel vrijwilligers actief.

Wil jij ook iets bijdragen?

<https://www.coa.nl/vrijwilligerswerk-en-donaties>

Kritische vragen:

Met betrekking tot het tekort aan opvangplekken

30. Was het probleem van tekort aan opvangplekken niet te voorzien?

Ja, het COA heeft al langere tijd aangegeven toe willen werken naar een stabiel en toekomstbestendiger asielopvangsysteem bij de Rijksoverheid. Daarbij wil het COA structureel een vast aantal opvangplekken tot haar beschikking houden, ook wanneer de komst van asielzoekers tijdelijk iets minder is. Dit is belangrijk om fluctuaties aan te kunnen. De rijksoverheid heeft hier onlangs wetgeving voor aangenomen.

31. Wat doet u eraan om het probleem op te lossen?

Voor het realiseren van nieuwe opvangplekken staan we dagelijks in contact met gemeenten om extra opvangplekken te realiseren. Er is zeker bereidheid bij gemeenten om locaties beschikbaar te stellen, maar momenteel is dat nog onvoldoende.

Wij realiseren ons ook dat er binnen de gemeenten een grote druk is op de beschikbaarheid van woningen en locaties. Daar is begrip voor. Tegelijkertijd zien we grote verschillen tussen gemeenten die wel woningen en locaties beschikbaar stellen en gemeenten die dat niet doen.

32. Waarom zijn opvanghuizen zo belangrijk?

We willen dat onze jongeren zo snel mogelijk op een stabiele plek kunnen gaan werken aan hun toekomst en integratie in de Nederlandse samenleving. We weten ook hoe problematisch het kan zijn als hun leven te lang in een

“pauzestand’ staat. Dit dringt extra goed door als je met deze jongeren zelf hierover spreekt. In het begin zijn ze vaak gefrustreerd omdat het allemaal zo lang duurt (en ze overigens ook vaak geen realistisch beeld hebben van het asielproces in Nederland), daarna worden ze passief van het lange wachten.

33. Nederlandse jongeren moeten toch ook gewoon lang wachten op woonruimte. Wat maakt deze jongeren zo speciaal?

Amv bevinden zich in een bijzonder kwetsbare positie omdat zij hier zonder ouders zijn. Hierdoor behoren zij tot de groep zogenoemde spoedzoekers. Ook Nederlandse mensen die in een sociaal kwetsbare positie zich bevinden behoren tot deze groep. Een stabiele omgeving is dan van groot belang.

34. Hoe lossen jullie het tekort aan opvangplekken nu op en welke problemen brengt dat met zich mee voor de jongeren?

Jongeren die door het COA worden opgevangen moeten momenteel noodgedwongen veel verhuizen. Ze verhuizen van het aanmeldcentrum naar verschillende vormen van (nood)opvanglocaties. Ook duurt het lang voordat wij jongeren met een vergunning in de gemeente kunnen plaatsen. Bij elke verhuizing brengt dit voor de jongere allerlei veranderingen met zich mee: de omgeving, de COA-mentoren, de Nidos voogd, andere bewoners, een nieuwe school en sportclub, et cetera. Naast het lange wachten brengt dit ook veel stress met zich mee. Ook daarom pleit het COA voor structurele langdurige locaties zodat locaties niet telkens geopend en gesloten hoeven te worden en asielzoekers en met name jongeren niet zo veel hoeven te verhuizen.

Met betrekking tot de hoge instroom van amv

35. Waarom is er een toename in de asielaanvragen amv in Nederland?

Er is inderdaad een toename van asielaanvragen van amv in Nederland. De toename is begonnen in de zomer van 2021 (post-corona-effect) en zet zich door in 2022 en 2023. Dit zien we overigens ook bij asielaanvragen van volwassenen. Wereldwijd zijn er ook nog nooit zoveel mensen op de vlucht geweest.

Een deel blijft in de regio en een beperkt deel vindt de weg naar West-Europa. Of en waarom er specifiek voor Nederland wordt gekozen is voor ons niet te beantwoorden.

36. Speelt het gezinsherenigingsbeleid in Nederland een rol bij de relatieve toename van het aantal amv?

Dat kunnen we moeilijk beantwoorden, maar het lijkt niet het geval omdat dit beleid de afgelopen jaren niet gewijzigd is. Daarmee wordt de relatieve toename dus niet verklaard.

37. Wat vindt u van het feit dat kinderen vooruitgestuurd worden naar Europa met het doel van gezinshereniging.

Dit is vaak een ontzettend moeilijke beslissing voor de familie in het thuisland, het geeft aan hoe slecht de situatie is waarin het gezin verkeerd. De beslissing om een minderjarige de reis naar Europa te laten afleggen, kan bijvoorbeeld voortkomen uit de inschatting dat niet alle familieleden sterk genoeg zijn om deze lange en gevaarlijke reis te overleven.

38. Het kan voor een asielzoeker lonen om zichzelf voor te doen als minderjarige, omdat hij of zij dan recht op opvang heeft. Hebben jullie daar last van?

Dat komt voor. De IND stelt vast of iemand als minderjarige aangemerkt wordt of niet. Er kan een onderzoek gedaan worden om de leeftijd van deze jongeren te bepalen. Als daaruit blijkt dat een jongere niet minderjarig is, dan wordt de leeftijd aangepast en wordt deze persoon niet meer opgevangen in de amv-opvang.